

Història de l'Art Antic i Medieval

Codi: 100025

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502758 Humanitats	OB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Joan Duran Porta

Correu electrònic: Joan.Duran@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

L'assignatura pretén oferir una panoràmica equilibrada i bàsica de la història de l'art, des de les primeres civilitzacions fins a la fi del món medieval. Té la voluntat de proporcionar als estudiants les claus de lectura bàsiques per al coneixement dels criteris i recursos artístics dels diversos períodes estudiats, i per a entendre les diferències i les relacions entre ells. L'estudi se centra en un context fonamentalment mediterrani i europeu, bé que s'aborden també els antecedents artístic-culturals d'aquest context, situats al Pròxim Orient i a Egipte, sense els quals és impossible comprendre la gènesi i primera evolució de l'art occidental.

Objectius específics:

1-Proporcionar a l'estudiant un coneixement bàsic de l'evolució de la pràctica artística en el món occidental, fonamentalment des del segle VI aC fins al segle XV.

2-Analitzar les obres principals o més representatives de cadascun dels períodes estudiats, contextualitzant-les històricament i valorant-ne les característiques tècniques, tipològiques, formals, estilístiques i iconogràfiques.

3-Capacitar l'estudiant per a identificar correctament les obres d'art en el seu context cronològic, a partir d'una lectura que parteix del concret (l'obra específica) per explicar allò general (els trets fonamentals de l'art cada període artístic).

Competències

- Analitzar críticament la cultura de l'actualitat i les circumstàncies històriques en què s'inscriu.
- Analitzar les normatives legals sobre patrimoni cultural i natural.
- Dissenyar, produir, difondre i comercialitzar un producte cultural.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Utilitzar adequadament els recursos i les metodologies que s'empren en l'estudi de la cultura contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar el marc legal dels drets d'autoria en cinematografia.
2. Aplicar els coneixements sobre idees estètiques i teoria de l'art a l'anàlisi de la imatge cinematogràfica.
3. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables al patrimoni artístic.
4. Dissenyar programes museogràfics o de gestió del patrimoni artístic.
5. Distingir les tècniques i el procés d'elaboració de l'objecte artístic de l'avantguarda i de les últimes tendències artístiques.
6. Identificar les imatges artístiques situant-les en el seu context cultural.
7. Preparar una proposta d'exposició a partir d'un material proporcionat.
8. Reconstruir el panorama artístic del món contemporani.
9. Relacionar les creacions artístiques de diferents èpoques amb altres fenòmens culturals.

Continguts

PRIMERA PART: L'ANTIGUITAT

1. *Antecedents*: Les arrels orientals i mediterrànies de l'art europeu antic. Pròxim Orient i Egipte com a focus creadors: arguments arquitectònics i plàstic. Abans de Grècia: l'art de les cultures egees (cíclades, Creta, Micenes).

2. *Art grec (s. vi aC-ii aC)*: La civilització grega: història i pautes culturals. El mite com a fonament iconogràfic. La Grècia arcaica i la creació del model arquitectònic. La ceràmica pintada. Escultura: la progressió naturalista. L'època clàssica: arquitectura religiosa i escultura monumental. L'hel·lenisme: tendències monumentals dels segles iii-ii aC.

3. *Art romà (s. iii aC-iii dC)*: Precedents: l'art etrusc i la importància de l'hel·lenisme com a substrat. Arquitectura monumental i domèstica durant la República. El retrat com a paradigma intencional. Una visió historiogràfica de la pintura romana: els estils pompeians. Art de l'Imperi: l'arquitectura com a expressió política (temples, edificis per a l'oci, arcs honoraris). Evolució de la plàstica fins al segle III.

SEGONA PART: LA TARDOANTIGUITAT I L'ALTA EDAT MITJANA

4. *L'art de l'antiguitat tardana (s. iv-vii)*: Context històric: la fragmentació de l'Imperi. Evolució de l'arquitectura romana: palaus, basíliques. El cristianisme i els nous models de temple. La plàstica: renúncies i replantejaments del naturalisme. La importància del mosaic en la decoració arquitectònica. De Roma a Constantinoble: arquitectura en l'època de Justinià. El valor de les arts de l'objecte (miniatura, eborària, orfebreria).

5. *Una mirada a l'Orient (s. viii-xv)*: Caràcter i romanitat de l'Imperi bizantí. El període iconoclasta i la lluita per les imatges. La plenitud de l'imperi en època macedònica i comnena. Esglésies, monestirs, palaus. La decoració mural: tècniques, iconografia. Arts figuratives: miniatura, pintura d'icones, escultura, orfebreria. Evolució de l'art bizantí en èpoques tardanes. Panorama de l'art islàmic: arquitectura omeia i abbàsida. Especificitats de l'art andalusí: del califat a les taifes. Arts decoratives de l'Islam.

6. *L'art de l'alta Edat Mitjana occidental (s. vi-x)*: El pes de l'herència tardoantiga en l'art dels regnes bàrbars: Hispània visigoda, Itàlia longobarda, Gàl·lia merovíngia. L'imperi Carolingi i la *renovatio* cultural. L'arquitectura carolíngia monumental i els seus valors iconogràfics. Arts plàstiques: miniatura, ivori, orfebreria. Un paral·lel hispànic: l'art de la monarquia asturiana.

TERCERA PART: L'OCCIDENT MEDIEVAL

7. *El romànic (s. xi-xii)*: Significació i orígens del romànic en l'entorn de l'any 1000. El primer romànic: redefinició de l'arquitectura altmedieval i recuperació de la plàstica. Catedrals i monestirs en el romànic ple (ca. 1060-1150). L'escultura decorativa com a llenguatge dominant. Luxe i sumptuositat en l'interior dels temples: pintura mural, mobiliari litúrgic. Les arts de l'objecte (miniatura, orfebreria, teixits) i el paper de les dones artistes. Un esclat final: el romànic tardà i l'estil 1200.

8. *El gòtic (s. xii-xv)*: La definició del gòtic a l'Île-de-France. Les noves catedrals franceses i la seva decoració. Altres models: Itàlia, el món germànic, el gòtic meridional. Les arts del color: miniatura, pintura, vitrall. La crisi del segle xiv i la reformulació del món medieval. El gòtic internacional i l'esclat de les arts sumptuàries (orfebreria, iveris, teixits). Pintura i escultura tardanes: valors del naturalisme.

Metodologia

L'assignatura es fonamenta en la classe magistral, on el discurs s'acompanya de projecció d'imatges en pwp i es basa en l'anàlisi concret de les obres d'art per evocar a partir d'elles les característiques generals de la producció artística de cada període estudiat. Es completarà la formació amb lectures proposades a classe, i amb l'assistència optativa a exposicions i museus de contingut relacionat amb el temari.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	40	1,6	
Tipus: Supervisades			
Lectures específiques	10	0,4	
Tutories	5	0,2	
Tipus: Autònomes			
Estudi autònom	60	2,4	
Recull i anàlisi d'imatges	20	0,8	
Visita a museus o exposicions	5	0,2	

Avaluació

L'assignatura és avaluada a partir de tres proves diferents. Dues d'aquestes proves són exàmens parcials, cadascun dels quals compta un 40% de la nota final. Els exàmens es basen en la identificació visual de diverses obres d'art analitzades a classe, i en la resposta breu a una qüestió teòrica plantejada també al voltant de les imatges. La resta de la nota (un 20%) es basa en l'avaluació d'un treball de caràcter breu, sobre el qual s'informarà a principi de curs.

La recuperació s'entén com a complementària i no com a sistema d'avaluació paral·lel. Hi podran accedir només els estudiants que, justificadament (per malaltia o altres causes), no s'hagin pogut presentar als exàmens durant el curs (seran objecte de recuperació només els exàmens no realitzats). La no presentació injustificada a un examen no donarà dret a recuperació. Com a mesura de gràcia, també podran presentar-se a una recuperació condicionada els alumnes suspesos amb una nota entre el 3'5 i el 4'9. La nota màxima d'aquesta recuperació serà un aprovat (5).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exàmens parcials (2)	80%	5	0,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

BANGO, Isidro, *Alta Edad Media. De la tradición hispanogoda al románico*, Madrid, 1989

BANGO, Isidro, *El arte románico*, Madrid, 1989

BANGO, Isidro & Concepción ABAD, *Arte medieval I*, Madrid, 1996.

BANGO, Isidro & Gonzalo BORRÁS, *Arte bizantino y Arte del Islam*, Madrid, 1996.

BECKWITH, John, *Arte paleocristiano y bizantino*, Madrid, 1997 (1979).

BENDALA, Manuel & María José LÓPEZ GRANDE, *Arte egipcio y del Próximo Oriente*, Madrid, 1996.

BOARDMAN, John, *El arte griego*, Barcelona, 1991 (1967).

BIANCHI BANDINELLI, Ranuccio & Enrico PARIBENI, *El arte de la Antigüedad clásica. Grecia*, Madrid, 1998.

BIANCHI BANDINELLI, Ranuccio & Mario TORELLI, *El arte de la Antigüedad clásica. Etruria-Roma*, Madrid, 2000.

FRANKFORT, Henry, *Arte y arquitectura del Oriente antiguo*, Madrid, 1982 (1954).

FRANKL, Paul, *Arquitectura gótica*, Madrid, 2002.

GOMBRICH, Ernst H., *Història de l'art*, 2002 (1950).

GRABAR, Oleg, *La formación del arte islámico*, Madrid, 2000.

KRAUTHEIMER, Richard, *Arquitectura paleocristiana y bizantina*, Madrid, 1984.

LASKO, Peter, *Arte sacro 800-1200*, Madrid, 1999 (1972).

MARTÍNEZ DE LA TORRE, Cruz et al., *Historia del arte antiguo en Egipto y Próximo Oriente*, Madrid, 2009.

POLLIT, Jerome Jordan, *El arte helenístico*, Madrid, 1989 (1986).

PREZIOSI, Donald & Louise A. HITCCOCK, *Aegean Art and Architecture*, Oxford, 1999.

SMITH, William S., *Arte y arquitectura del Antiguo Egipto*, Madrid, 2000.

VERGNOLLE, Élianne, *L'art roman en France*, París, 1994.

WILLIAMSON, Paul, *Escultura gótica, 1140-1300*, Madrid, 2000.

YARZA, Joaquín & Marisa MELERO, *Arte medieval II*, Madrid, 1996.